

Sygn. akt IV CSK 87/18

POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z wniosku E. [...] Spółki Akcyjnej w G.
przy uczestnictwie E. O. i W. O.
o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 maja 2019 r.,
skargi kasacyjnej uczestnika postępowania W. O.
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 28 lipca 2017 r., sygn. akt IV Ca [...],

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S. postanowieniem z dnia 3 listopada 2016 r. stwierdził, że przedsiębiorca E. [...] S.A. w G. nabył z dniem 28 maja 2010 r. przez zasiedzenie służebności przesyłu obciążające nieruchomości położone w G., oznaczone numerami ewidencyjnymi [...] i [...] /2, dla których Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgi wieczyste - odpowiednio - numer [...] /2 i numer [...] /0, polegające na prawie korzystania z nich przez utrzymywanie, eksploatawanie, konserwowanie i naprawianie urządzeń napowietrznej linii niskiego napięcia 0,4 kV, której zakres zaznaczono w opinii biegłej E. G. z dnia 13 stycznia 2016 r., stanowiącej integralną część postanowienia (pkt 1 i pkt 2) oraz ustalił, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (punkt 3).

Sąd Okręgowy w S. postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną - uwzględniając częściowo apelację uczestników - zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w pkt 1 i 2 w ten sposób, że oddalił wniosek (pkt I), oddalił apelację w pozostałym zakresie (punkt II) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt III). W uzasadnieniu wskazał, że wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu na nieruchomości objętej księgą wieczystą numer [...] /0 nie mógł być uwzględniony, gdyż z dniem 2 stycznia 1967 r. doszło do zasiedzenia przez Skarb Państwa służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, obciążającej tę nieruchomość. W odniesieniu natomiast do nieruchomości objętej księgą wieczystą numer [...] /2 wskazał, że z chwilą uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych w zakresie urządzeń przesyłowych znajdujących się na gruntach Skarbu Państwa lub gminy nabyły one *ex lege* ograniczone prawo rzeczowe w postaci służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, co wyklucza możliwość uwzględnienia wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu również w tym zakresie.

W skardze kasacyjnej, opartej na podstawie naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), uczestnicy E. O. i W. K. O. zarzucili naruszenie:

- art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 3, poz. 17) przez jego zastosowanie, podczas gdy z materiału dowodowego zgromadzonego

w sprawie nie wynika, że napowietrzna linia energetyczna wysokiego napięcia 0,4 kV oraz stanowiące jej element dwa słupy stanowiły przed dniem 5 lutego 1946 r. własność niemieckiej lub [...] osoby prawnej prawa publicznego;

- art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6) przez błędną wykładnię, prowadzącą do przyjęcie, iż nastąpiło przekształcenie przysługujących państwowym osobom prawnym uprawnień do innych składników majątkowych pozostających w ich zarządzie w prawo własności.

Powołując się na tak ujętą podstawę kasacyjną, uczestnicy wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym jedną z przesłanek dopuszczalności środka zaskarżenia jest pokrzywdzenie orzeczeniem (*gravamen*), warunkujące interes prawny w zaskarżeniu, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108). Przyjmuje się, że *gravamen* występuje wtedy, gdy istnieje niekorzystna dla strony różnica między zgłoszonym przez nią żądaniem a treścią rozstrzygnięcia. Nie jest wykazaniem wystąpienia stanu pokrzywdzenia orzeczeniem powołanie się na orzeczenie w jakikolwiek sposób - w ocenie skarżącego - wadliwe, lecz obiektywnie korzystne dla niego. W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy odrzucił zapatrywanie, że pokrzywdzenie występuje również wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest wprawdzie zgodne z żądaniem skarżącego, jednakże nie zapewnia mu wszystkich możliwych korzyści; zachodzi ono wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest obiektywnie w sensie prawnym niekorzystne dla skarżącego, gdyż z punktu widzenia jego skutków związanych z prawomocnością materialną skarżący nie uzyskał takiej ochrony prawnej, którą zamierzał osiągnąć. Skarżącemu, który nie wykazał pokrzywdzenia orzeczeniem, można zarzucić brak interesu prawnego w kwestionowaniu orzeczenia w celu uzyskania jego uchylenia albo zmiany.

Zasada pokrzywdzenia jako przesłanka dopuszczalności środka zaskarżenia ma zastosowanie również w postępowaniu nieprocesowym. Pozostaje ona w ścisłym związku z prawomocnością materialną orzeczenia, z której - zgodnie z poglądem dominującym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, aprobowanym przez skład orzekający - korzysta jego sentencja, a nie motywy przytoczone w uzasadnieniu (zob. - poza uzasadnieniem uchwały w sprawie III CZP 88/13 - m.in. wyroki: z dnia 28 czerwca 2007 r., IV CSK 110/07, nie publ.; z dnia 22 czerwca 2010 r., IV CSK 359/09, OSNC 2011, nr 2. poz. 16; z dnia 7 grudnia 2017 r., V CSK 197/17, nie publ. i z dnia 26 stycznia 2018 r., II CSK 124/17, nie publ.).

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zawarte w zaskarżonym postanowieniu pozostaje zgodne z żądaniem skarżących uczestników; oponowali oni wnioskowi o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu i wniosek ten został oddalony. Skarżący, przyznając to, podnieśli, że treść uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia godzi w ich interesy, gdyż zamyka im drogę do dochodzenia roszczeń z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości oraz domagania się usunięcia dokonanych na nich naniesień. Zastrzeżenia te - w świetle przytoczonych argumentów - są bezpodstawne i nie usprawiedliwiają przekonania skarżących o pokrzywdzeniu zaskarżonym postanowieniem.

Sąd Najwyższy nie dostrzegł okoliczności, które przemawiałyby za potrzebą rozpoznania skargi kasacyjnej przez wzgląd na interes publiczny; nie wskazywali na nie również skarżący.

Z tych przyczyn na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.